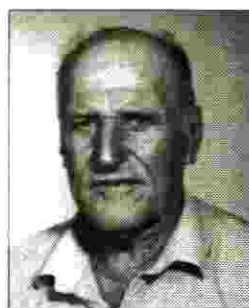

יונס חנן

נולד ב-1923 בגרמניה, עלה לארץ ב-1939
גויס למשמר החופים הבריטי ב-1941
הצטרף לפל"ם ב-1944

ה ע ס נ ה ר י ס י

רצופים והשגנו תוצאות טובות. באחד הימים, הגיע בחור ושמו יהודה, הוא היה סייר מהפלמ"ח ולקח אותנו - 10 איש - למסע רגלי, מכפר אתא, שפרעם, כפר מנדה, עמק נטופה, עלינו על ההר דידיבה (הר עצמון).

שם ישנו על שיחים קוצניים ומשם לוואדי עצמון - לעמק בית הכרם (כיום כרמיאל), עלינו על כביש שהוביל אותנו לפקיעין. הגענו אל בית יצחק זינתי - בערב שבת, כי היו אתנו בחורים דתיים. יצחק ואישתו מרגלית, אירחו אותנו כמיטב הכנסת האורחים. ישנו על מחצלות ואישתו מרגלית דאגה להאכילנו. את השבת נחנו אצלם וגם ביקרנו בבית הכנסת. עם צאת השבת, יצאנו לדרך בליל ירח; בשבילים צרים ועברנו דרך בית ג'אן - של הדהוזים. זכור לי היטב שדרכנו דרך חלקות בצל עסיסי וקפצנו טרסות על מנת להגיע לפני זריחת החמה לג'רמק (העצמון הגדול). לפני הפסגה של העצמון, ישנה כתף ושם עמד לפנינו עץ תות ענף. אחד החברים הבחין בתוך ענפי העץ, מקל רועים וכמובן שמח על המציאה, אבל השמחה לא רכה הרבה זמן. כעבור זמן הופיע רועה צאן זקן אשר הבחין במקלו אשר היה בידו של אחד החברים; הרועה דרש להחזיר את מקלו והחבר החזירו מבויש.

עם שחר הגענו לפסגת העצמון, לאחר זריחת החמה. המבט לכל הצדדים היה מרשים ביופיו, והעין לא יכלה לשבוע לכל הכיוונים. מהר עצמון ירדנו בכיוון ישיר למירון, סאסא, ספסף עד שהגענו לוואדי חנינג'. הוואדי הוא תלול מאוד, אבל בתחתית הוואדי נובע מעיין, כך הבטיח לנו יהודה. המעיין בכמות טובה מים צלולים ושם התפשטנו ערומים וזו הייתה הרחצה המרעננת הראשונה לאחר 3 ימי מסע רגלי (זה היה בסביבות החודש ה-6 או ה-7). משם המשכנו לג'יש (גוש חלב), נבי-יושע. על הרכס לקראת מנרה ועברנו את הכפר הערבי "הונין" בואכה לכפר גלעדי. יש לציין שיהודה היה מצויד באקדח קטן אשר היה מוחבא בתחתית של מימיתו. וזה היה כל נשקנו. חצינו רגלית את קיבוץ דפנה ורן, את החצבני והגענו אל תל-אל קאדי. בלילה נחנו ליד מפל הבניאס, שם כנראה נעקצתי ע"י יתוש, כי לאחר שבועיים לקיתי בקדחת. הלכנו לאורך שפת ים החולה, עברנו את דרדרה, והגענו ליציאת הירדן מים

נולדתי בעיר קטנה, בגרמניה, כחבל שלזיה עלית, להורים יהודים, בשנת 1923; ולי עוד אח ושלוש אחיות. בשנת 1937 גמרתי ב"ס עממי קתולי, יש לציין כי בעיר חיו רק שלוש משפחות יהודיות. לאחר ביה"ס לא יכולתי להמשיך ללמוד נגרות כפי שרציתי, ובזכות אחי, אשר עבד במפעל ליציקת ברזל, אשר התקוטט עם נער גרמני, ועל סמך זה פוטר מעבודתו במפעל, בשנת 1938. עקב מצב זה, היינו סמוכים על שולחנו של אבינו. בשל גזירות אנטישמיות, נחסמו אפרויות לימוד מקצוע בגרמניה, כמובן. אז פנינו אל "החלוץ" בברלין, והתקבלנו להכשרה עבור נוער ציוני בגרמניה, בשנת 1938.

בשנת 1939 אחי ואני עלינו ארצה, באמצעות סרטיפיקטים, והגענו להכשרה בקיבוץ אשדות יעקב לשנתיים וחצי. אחי התגייס לצבא הבריטי, ליחידת תותחנים, אני נשארתי עם קבוצת נוער ג', אשר החליפה את חברי פלוגת הים בקריות, ונקראנו ע"ש "החותרים" אך עבדנו בכל מקומות העבודה - בעיקר בנמל חיפה, וכדייג על ספינת דייגים בשם "כריש", "ניצחון" ו"נקדימון". גם עבור חיל הים הבריטי עבדנו, בניקיון דוודים במשחתות, עליו לציין עבודה מאוד מלוכלכת. כפי שהיה נהוג בתקופה היא (1941), הוקמה ע"י הבריטים יחידה ארצית ששמה היה: "משמר החופים"; והיישוב היהודי נקרא לגייס אנשים למשימה זו. לכן, קבוצת החותרים הפקידה חבר אחד למשימה זו, והפור נפל עליי; יש לציין כל הקיבוצים גייסו חברים למשמר זה. משמר החופים אשר היה כפוף למשטרה הבריטית - PP, שמרנו מחוץ הקישון עד עכו. המשמרת הלכה 48 שעות ולאחר מכן 48 שעות חופש. פעם בלכתי לאורך החוף, הבחנתי בקופסת אלומיניום קטנה של סרט צילום, ובתוכה הייתה פתקה הכתובה בגרמנית: "אנו טובעים לאחר התקפה אווירית".

בציון מיקום וקווי אורך ורוחב, לכן חיפשתי במפה ומצאתי שזה קרה מול חופי מרוקו, של צוללת גרמנית. תוך זמן קצר, הפל"ם חיפש ומצא מועמדים מתוך משמר הים, וארגן אותם ללימודי שייט סירות בחוף שמן שבחיפה. אני זוכר שייט משוטטים, מחוף שמן עד לעכו, ע"י מרדוך מקיבוץ עברון. הסירות היו שייכות להפועל חיפה. האימונים היו

החולה. כאן הסייד שלנו לא ידע בדיוק היכן לחצות את הירדן, אבל למזלנו נקרתה לפנינו בדואית, אשר הרימה את שמלתה ואנחנו אחריה. הלכנו ככרת דרך לאורך הירדן. לאחר מכן חצינו מערבה על כביש ראש-פינה, טבריה. ושם התנקמנו בשתיית בירה קרה. עליי לציין שאת המסע הזה לא אשכח לעולם.

השתתפתי בשני כנסים" במעיין חרוד ובג'וערה - מעל קיבוץ משמר העמק. יצאנו מקיבוץ אלונים בערב היום, חצינו את הקישון והוטל עליי להעביר את אשת המפקד, ששמו כוכבי, את הקישון. ככנס עצמו בג'וערה, היו התחרויות מכל מיני סוגים צבאיים; גם המשק קיבל אותנו בארגזים מלאים בשזיפי סנטה-רוסה טעימים. בלילה נתנו לי לשמור עם תת-מקלע "שוורצלוחה" שזה היה עבורי כלי נשק חדש אשר לא הכרתי, אבל הסתדרתי אתו. לאחר החלמתי מהקדחת בצפת, חזרתי לאימון בעין הים ובקיסריה, להמשך קורס מפקדי סירות מס' 3. המפקדים היו: אברהם זכאי, "ברצ'יק" מרמת השופט, יעקב סלומון, מנחם כהן ויאיר מבית השיטה, ויחזקאל. זה היה בשנת 1944.

האימונים היו בסירות משוטים ומפרשים וגם תיאוריה. הכל בקיסריה. בפעם הראשונה הגיעה ספינה קטנה עם 40 מעפילים לחוף קיסריה, והוטל עליי עם עוד חברים, להעמיס חביות סולר, על סירות, זו הייתה עבודת פרך ומהפעולה הזו אני זוכר היטב את יעקב סלומון. כאשר בשנית הגיעה ספינת מעפילים מול חוף קיסריה, נתנו לי רימון רסס ביד והלכנו אל שפת נחל חדרה, על מנת לחסום כוח בריטי- אשר היה יכול לשבש את הורדת המעפילים. זה לא הרחק מגבעת אולגה, ששם היה ממוקם רדאר לגילוי ספינות; פעולה זו עברה ללא תקלות. באותה תקופה, עבדנו בקיבוץ מעברות. גם שייקה אופיר היה שם וגם רן בן אמוץ. בתאריך ה-22.11.1945 יצאנו 4 סירות מפרש, בשעות של אחר הצהריים, מקיסריה לכיוון דרום. באותו זמן, אווירון סיור אנגלי עקב אחרינו. לאחר שקיעת השמש, לאור הירח, הגענו מול חוף שפיים, לפי סימון אורות מהחוף, העברנו את הסירות אל החוף וחכינו לבאות.

קרוב לחצות, התקרבה אוניית מעפילים ושמענו את שקשוק השרשרת אשר נפלה למים. ברגע זה, ניגשנו לצד האונייה, וקלטנו את המפעילים לפי יכולת קיבול מקסימלית; ובכך, העמסנו כמה שיותר אנשים לסירה, והיה די קשה בתנאים לחתור אל החוף. עם הגיענו אל המים הרדודים, ירדנו מהסירות.

כל אחד הרכיב על גבו מעפיל לבל יירטב, כי עליהם ללכת עוד רבות דרך למקום מבטחים. שמעתי לידי בחור שהרכיב בחורה על גבו והיא מרוב התרגשות נישקה אותו, אבל הוא היה שקוע בעבודתו ואמר לה: "דחילק, עזבי אותי". כך יצא לנו פעמיים או שלוש לגשת ולהעביר מעפילים אל החוף. עד שנראתה צללית של משחתת בריטית

מתקרבת אל אוניית המעפילים, כנקודה זו, ניתקנו מגע והפלגנו בעזרת מפרשים מערבה אל הים במטרה לחזור לקיסריה. לאחר שהאנגלים השתלטו על אוניית המעפילים, היה להם קל מאוד לטפל בנו, ע"י סירות מנוע בים הפתוח- היינו שתי סירות שקל מאוד לתפוס. מפקד סירת המנוע האנגלי פקד עלינו לשוט דרומה והם שמרו עלינו מאחור.

בינתיים זרקנו לים תרמילים אשר נשכחו בסירות. עם עלות השחר, עברנו ליד סידני-עלי אשר על הגבעה שם, השקיפו עלינו האנגלים. עד שהגענו לנמל יפו, ע"י גרירת שתי סירות שלנו, אל סירת המנוע של האנגלים. בנמל יפו נאלצנו לעזוב את הסירות והתחילה הקירה שטחית ראשונה. לאחר מכן הובלנו במשאית כל 12 אנשי הפל"ם למחנה המעצר לטרון. בימים הראשונים, נחקרנו ע"י הכולשת - c.i.d. הם רצו לדעת, כמיוחד, מי המפקד של הסירות, הם לא השיגו תוצאות מבחינה זו, כי היה מוסכם בינינו לא לגלות דבר.

כלפיהם היינו דייגים בלבד, בסירה הייתה לנו חתיכת רשת בלבד - לשם כיסוי (נשק לא היה לנו). התחילו חיי שיגרה במחנה, עם מפקד נוכחות וספירה, בבוקר בצהריים ובערב- בצריפים. האוכל בתחילה היה דל מאוד, עד שהגיעו ארגוני תנובה, "הבוקסים" הידועים מעץ ומתחת לידיות הייתה תקשורת כתובה - פנימה והחוצה.

כך הגיעו גם מטבעות זהב - "נפוליאונים" - אשר נתפרו בצדי הנעליים ובעקבים.

הייתה אפשרות שיגרשו אותנו לאריטראה, כפי שערכו לאצ"ל לניקים ולחירותניקים.

מפקד המחנה היה מר קלאוד, ועוזרו היה אירי ושמו היה רוג'ר - אשר היה יד ימינו.

היה גם סמל (סרג'נט), יהודי ושמו שוילי, שישב בשער המחנה. כאשר הגיעו מבקרים, אשר לא היה בידם אישור ביקור בכתב, היה אומר להם: "אתם באים בלי שכל וצדק", והיה מראה באצבעותיו, מישוש של מצלצלים, הכוונה הייתה ברורה! חיי העצורים נכנסו לשגרה. המטבח נוהל ע"י העצורים שקדמו לנו, ובשבתות אכלנו צ'ולנט (חמין), זוהי הפעם הראשונה שטעמתי ממאכל זה, וכמובן אכלנו ממסטינג. בכדי שהשעמום לא ישתלט עלינו, התחלנו בעבודות יד מחוטים לכנים לעשיית חגורות שאחת מהן, שעשיתי, הגיעה לאישתו של יגאל אלון. גם התחלנו ללמוד ערבית, מאת שני בחורים, פלמחניקים, ילידי טוריה, אנטון וג'אמיל. לא הכרנו את יתר עצורי המחנה, אשר חלק מהם היו אצ"ל לניקים וסתם בחורים שנעצרו. אתם לא התיידדנו כמוחר, אבל היה קשר. באחד הימים, הגיעה קבוצת חילים יהודים אשר שרתו כחייל האוויר הבריטי, הם נעצרו בגלל חשד, שהעבירו במשאית נשק ממצרים לארגון ה"הגנה" בארץ. אני זוכר שמות אחדים: משה, רב לוין הרצה לנו על מנועי מטוסים. היו גם אסירים ערבים, בחלק נפרד של המחנה, אשר גידלו ירקות לצרוכת המחנה. זכור לי, שלכיוון

ל"החותרים". לאחר מכן התחנתני עם בת עפולה וב-1948 עזבתי את הקבוצה, ועברתי לגור עם הורי רעייתי בצריף קטן בעפולה. עברתי בכל עבודה מזדמנת ובלסוף נחתתי כמקצוע בניין, עברתי בסניף "סולל-בונה" עפולה, כ- 27 שנים בתור מנהל עבודה. עד שיצאתי לגמלאות.

מזרח ראיתי את משטרת לטרון והרי ירושלים, ועד היום לא ביקרתי שם מעולם. מסביב למחנה הייתה גדר כפולה, ונשמרה ע"י מגדלי שמירה עם זרקורים, לא ארחיב את הדיבור, כי היו שם דברים רבים אשר אפשר לכתוב עליהם. אחר חצי שנה שוחררנו והחבורה שלנו התפזרה. אני חזרתי

"ה-12 מלטרון" -

עומדים מימין לשמאל: פלדמן בצלאל ז"ל, כהן פנחס, שקד אריה ז"ל, עמיר עמי, אלמוג יוסף, יונס חנן, היילברום גד ז"ל
 יושבים מימין לשמאל: אגוזי אורי, דרוד יוסף, אשל נמרוד, קב נחום, וייסר גדעון.